

**УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ПАРНИКОВИМИ ГАЗАМИ В УКРАЇНІ**

Хумаров О.А.

Визначено сутність інституцій, як функцій направлених на виконання механізмів Кіотського протоколу, та інститутів, як основних організацій, що виконують диференційні типові функції в розподілі повноважень по забезпеченню управління парниковими газами, визначено основні напрямки удосконалення інституцій та інститутів управління парниковими газами в Україні на рівні держави, регіону та суб'єкту господарювання.

Постановка проблеми. Зменшення викидів парникових газів та стабілізація клімату на планеті стають першочерговими завданнями для всіх держав і мешканців планети. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) [1] та Кіотський протокол (КП) [2] до неї направлені на об'єднання дій країн у сфері стабілізації концентрацій парникових газів у атмосфері на рівні, який не допускав би небезпечного антропогенного впливу на кліматичну систему планети. Сторонами Конвенції є 193 держави та ЄС, сторонами КП – 189 держав та ЄС. За останнє десятиріччя проблема зміни клімату стала складовою геополітики та геоекономіки. Питання запобігання подальшим кліматичним змінам і боротьби з негативними наслідками виносяться на порядок денний засідань Генеральної асамблеї ООН, зустрічей Великої вісімки та різних економічних і політичних об'єднань країн. Кіотський протокол був ратифікований Верховною Радою України 4 лютого та підписаний Президентом України 23 лютого 2004 р. З цієї дати країна виконує свої зобов'язання по зниженню викидів парникових газів (ПГ) та торгівлі квотами на їх викиди. В Україні вже склалася певна інституційна система управління викидами ПГ, що забезпечує виконання завдань КП. Попит на вуглецеві одиниці та саму можливість міжнародної торгівлі ними було закладено Кіотським протоколом, яким передбачено наступні гнучкі механізми: торгівля квотами (стаття 17 КП); спільне впровадження (стаття 6 КП); чистий розвиток (стаття 12 КП) [2].

В даний час Україна реалізує своє право на міжнародну торгівлю вуглецевими одиницями через два з них: торгівля квотами та спільне впровадження. При цьому, в торгівлі квотами продавцем вуглецевих одиниць є Україна як держава, в той час, як в механізмі спільного впровадження продавцем виступають господарюючі суб'єкти України. Встає питання, наскільки інституції зниження викидів ПГ відповідають інститутам управління впливу на клімат та якість атмосфери.

Аналіз досягнень та публікацій по темі дослідження. Аналіз існуючих публікацій показав, що проблемам зміни клімату в Україні та імплементації механізмів КП приділяється багато уваги. Можливості та загрози застосування механізмів КП розглядаються в ряді робіт [3, 4, 5, 6 та ін.]. В основному у цих роботах вчені висказують турботу про те, що розвиток ринків «зелених інвестицій» і проектів СВ може стимулювати трансферт застарілих технологій в країни, де їх використання економічно доцільно; буде здійснюватися перерозподіл забруднення за рахунок його зменшення одними та збільшення іншими, зараз відсутнє національне законодавство, правові та адміністративні механізми регулювання викидів ПГ [4].

Вирішення завдань зменшення викидів ПГ та участі України у виконанні рішень Кіотського протоколу необхідно реалізовувати на основі інституціональної теорії. Останні дослідження теоретичних засад економіки доводять, що інституційний чинник – об'єктивно необхідний елемент будь-якого акту і процесу людської діяльності, особливий вид ендогенних сил, що продуктивно діють, який забезпечує диференціацію і типізацію продуктивних функцій агентів в ході суспільного розподілу праці; їх індивідуальне і групове, процесне і предметне соціальне закріплення в нормах, правилах, договорах і порядках спільної діяльності; інтеграцію і стратифікацію суб'єктів економічних відносин за їх статусом і роллю в системі суспільного відтворення. Тому ми наполягаємо на необхідності розмежування інституцій та інститутів. Цей методологічний "перехід" може вивести інституціональну економічну теорію на якісно новий рівень розвитку. І для нього вже склалися всі необхідні та достатні умови. Дедалі частіше натрапляємо на спроби категоріальної специфікації інституцій та інститутів. Сутність інституції - закріплюваний нею образ дії, похідним від якого є образ мислення її агентів [8].

В.Зотов, В.Пресняков і В.Розенталь пропонують розуміти під інституціями "звичаї, традиції, правила і норми соціальної поведінки, згідно з якими люди діють у різних сферах життя суспільства (у тому числі в економічній) саме через свою причетність до інститутів", а інститути розглядати як "специфічні функціональні й організаційні форми колективної діяльності, які є сталими структурними утвореннями" і забезпечують реалізацію системних функцій економіки. Для ефективного забезпечення реалізації завдань КП необхідно провести дослідження саме з цих позицій [7].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. В загальній проблемі інституційного забезпечення управління ПГ в Україні невіршеними є питання удосконалення інституцій та інститутів на державному, регіональному та суб'єктному рівнях торгівлі квотами ПГ, впровадження спільних проектів (СП) та формування внутрішнього вуглецевого ринку.

Мета і завдання статті. Мета статті - є визначення основних напрямків удосконалення інституцій та інститутів управління ПГ в Україні на рівні держави, регіону та суб'єкту господарювання. Досягнення поставле-

ної мети потребує вирішення наступних завдань: визначення сутності та специфіки інститутів та інституцій в управлінні викидами ПГ, здійснення аналізу ефективності існуючих інституцій та інститутів управління ПГ в Україні, обґрунтування напрямків удосконалення інституційного забезпечення управління ПГ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність інституцій виконання КП, на нашу думку, полягає в комплексі взаємопов'язаних та взаємно забезпечуваних екологічних, організаційних, економічних, технічних, правових, адміністративних функцій на державному та міжнародному рівнях, що забезпечують виконання умов КП. Інституції визначають функції та відповідно до цих функцій має здійснюватися формування необхідних інститутів (організацій, установ, підприємств, їх структурних підрозділів), що реалізують завдання зниження викидів ПГ. Інституції виконання положень КП визначають три напрямки функціональних дій по розподілу праці на зовнішньому та внутрішньому рівнях в країнах, що здійснюють зниження викидів парникових газів (торгівля квотами, спільне впровадження та чистий розвиток). Згідно з цими інституціями, тобто правилами поведінки для досягнення завдань КП необхідно організувати інститути, що будуть розробляти та впроваджувати законодавство відносно ПГ в Україні, здійснювати інвентаризацію ПГ та їх моніторинг, вести кадастр ПГ, відбирати СП та їх впроваджувати, здійснювати моніторинг СП, здійснювати торгівлю квотами на викиди ПГ, приймати рішення щодо передачі «зелених інвестицій» визначеним суб'єктам господарювання та здійснювати контроль за їх використанням, доводити до громадськості виконання фінансових, організаційних та екологічних рішень щодо КП. Для виконання інституцій КП необхідна інтеграція всіх функціональних зобов'язань інститутів, діяльність яких направлена на забезпечення зменшення викидів ПГ та покращення стану клімату. В рамках виконання інституцій за КП необхідно мінімізувати трансакційні витрати по яким відбувається продаж квот та впровадження СП, удосконалити контракти, зменшити опортуністичну поведінку учасників проекту, удосконалити економічний та організаційно-економічний механізм виконання рішень КП, адміністративні послуги та законодавчо-нормативну базу.

Визначимо основні функції інституцій КП, а також проблеми, що є в Україні по їх впровадженню та напрямки удосконалення їх виконання.

Країни-покупці дуже ретельно підходять до питання якості вуглецевих одиниць, що постачаються продавцями, і питання «озеленення» одиниць, частіше за все, стає наріжним каменем у переговорному процесі при підписанні угод. Під «озелененням» розуміють використання отриманих від продажу квот коштів лише на скорочення викидів ПГ, так зване «жорстке озеленення», або на комбінацію заходів щодо скорочення викидів, розвитку відновлюваних джерел енергії, інституційними проектами у цій сфері та таке інше, так зване «м'яке озеленення».

Суть схеми цільових екологічних (зелених) інвестицій (СЗІ) полягає в тому, що кошти, виручені від продажу надлишкових квот, цільовим способом спрямовуються на фінансування проектів зі скорочення викидів ПГ. Покупець, здобуваючи квоти, надає кошти продавцю на рівні уряду для реалізації таких проектів і має можливість проконтролювати в тій або іншій формі їх цільове використання. Таким чином, вся угода набуває характеру участі покупця квот у фінансуванні проектів зі скорочення викидів на території країни - продавця. Це ріднить СЗІ з механізмом СВ відповідно до статті 6 КП. Проте є істотні відмінності:

- в рамках проектів СВ кошти одержує безпосередньо те підприємство, що реалізує проект, а іноземний інвестор одержує певну кількість одиниць скорочення викидів, що утворилися в результаті реалізації проекту;
- в рамках СЗІ кошти спочатку одержує уряд, який потім спрямовує їх на фінансування проектів зі скорочення викидів, а покупець одержує погоджений обсяг одиниць встановленої кількості (квот на викиди ПГ).

Крім того, в рамках так званого «м'якого озеленення» інвестори можуть не заперечувати проти спрямування коштів, наприклад, на нарощування інституційного, виробничого і наукового потенціалу, необхідного для реалізації механізмів КП, освітніх і соціальних програм, заходів щодо скорочення забруднення атмосфери і води на регіональному рівні тощо.

Кабінетом Міністрів України було укладено декілька угод щодо продажу квот на викиди ПГ та проведені операції із перерахування близько 47 млн. одиниць до реєстрів Японії та Іспанії. За цією операцією на спеціальний рахунок у держбюджет 2009 року було зараховано 3,3 млрд. грн., у 2010 р. – 4,5 млрд. грн. Проте на даний час немає достовірної інформації про те, які саме проекти були профінансовані за рахунок цих коштів [4].

Ситуація, що склалася, лише поглиблює недовіру до торгівлі квотами на викиди з Україною та потребує негайного вирішення, оскільки це: призводить до погіршення міжнародного іміджу України; послаблює її позиції в міжнародному переговорному процесі щодо кліматичної угоди на період після 2012 року; призводить до недоотримання коштів від реалізації надлишку квот, що могли бути спрямовані на модернізацію економіки та підвищення енергобезпеки України.

На 1 січня 2013 р. більшість проектів, затверджених урядом України, не були завершені. У процесі двосторонніх переговорів делегати Державного агентства екологічних інвестицій (ДАЕІ) дійшли згоди зі сторонами-покупцями квот щодо відтермінування строків закінчення реалізації проектів, в іншому разі щодо України могли бути застосовані санкції, на зразок повернення коштів покупцеві.

Згідно з офіційними повідомленнями ДАЕІ про результати діяльності, у квітні 2013 р. було профінансовано заходи з енергозбереження СЗІ на суму 571 млн. грн., а також купівля 1200 автомобілів Toyota Prius з гібридною силовою установкою на суму 380,7 млн. гривень. Оцінка економічних затрат та екологічного ефекту від реалізації проєк-

тів в Україні за кошти від продажу квот свідчить про велику вартість із малим сукупним плановим рівнем скорочення викидів парникових газів. Якщо порівняти ефект скорочення викидів парникових газів при запровадженні різних проектів схеми зелених інвестицій, то спостерігається, що в середньому питома вартість досягнення 1т. скорочення викидів сягає 28079,6 грн. у заходах теплової санації, 36664,02 грн. у заходах реконструкції котелень та систем тепlopостачання і 35394,66 грн. в інших типах проектів. При цьому загальна сума коштів у рамках схеми зелених інвестицій, які направлені на фінансування 533 проектів теплової санації, тотожна тій, що раніше передбачалася на 933 проекти (близько 2 млрд. грн.). Значною мірою буде зменшено і обсяг очікуваних скорочень викидів парникових газів у результаті енергозбереження у будівлях – з 111540,93 т CO_{2e} до 65850,82 т CO_{2e} [3].

В першу чергу зусилля держави в реалізації схеми цільових екологічних (зелених) інвестицій (СЗІ) мали бути спрямовані на забезпечення цільового використання отриманих 3,3 млрд грн відповідно до підписаних договорів. У подальшому потрібно жорстко дотримуватись основних принципів СЗІ та вести розбудову цього механізму через:

- жорстке дотримання основних принципів СЗІ – торгівля має виконуватись між державами чи уповноваженими ними особами із обов'язковим «озелененням» отриманих коштів;
- беззаперчне виконання підписаних міжнародних договорів;
- посилення контролю за цільовим використанням коштів, отриманих від реалізації квот на викиди ПГ;
- становлення дієвої системи моніторингу, звітності та перевірки викидів ПГ на об'єктах, що отримують кошти за СЗІ;
- встановлення пріоритетних типів проектів для фінансування за СЗІ;
- підвищення прозорості відбору проектів для фінансування та розробки чітких вимог до самих проектів;
- розроблення та реалізацію процедур оприлюднення інформації щодо проходження відбору, розгляду, перевірки та затвердження проектів за СЗІ.

Виконання цих умов та прагматична позиція у переговорах щодо залучення коштів від продажу квот загальним обсягом 900 млн. тонн CO₂ дозволять залучити в економіку України в період до 2015 року не менше 9 млрд дол. США [4].

На відміну від торгівлі квотами, де продавцем є Україна як держава, у механізмі спільного впровадження продавцями є суб'єкти господарювання України.

Проблеми, що є в Україні по впровадженню інституцій КП щодо СП:

- законодавчо-нормативна база потребує уточнення вимог до проектно-технічної документації, процедур її детермінації та верифікації скорочень викидів;

- існують проекти, реалізація яких призводить до збитків держави, а саме, до зменшення національної квоти без досягнення відповідних скорочень викидів за такими проектами. Суб'єкти господарювання отримують вигоди від реалізації таких проектів у вигляді додаткових інвестиційних надходжень за міжнародними угодами, але не несуть відповідальність згідно з національним законодавством за збільшення викидів ПГ на тій самій установці;

- відсутність прозорої процедури оприлюднення інформації про проекти перед громадськістю.

До напрямків удосконалення виконання інституцій КП щодо СП слід віднести такі:

- посилити роботу Національного агентства екологічних інвестицій України при розгляді, перевірці та затвердженні проектів спільного впровадження, сфокусувавши її, окрім іншого, на недопущенні порушення державних інтересів при реалізації таких проектів;

- розробити та затвердити національні методики розрахунку скорочення викидів та національні коефіцієнти викидів;

- розробити та внести зміни до законодавчо-нормативної бази щодо порядку акредитації детермінаторів та верифікаторів, вимог до проектно-технічної документації, спрощення процедури отримання листа схвалення;

- розробити та реалізувати процедуру оприлюднення інформації щодо проходження розгляду, перевірки та затвердження проектів спільного впровадження.

- створити базу даних кращих технологій з метою зниження витрат та часу на проектний цикл.

Вуглецеві ринки, що регулюються національним чи регіональним законодавством, так звані внутрішні вуглецеві ринки, з'явилися в основному в результаті запровадження внутрішньої політики і заходів щодо забезпечення кількісних обмежень на викиди ПГ за Кіотським протоколом для країни в цілому. Яскравим прикладом такого ринку може бути Європейська Торговельна Схема (ЄТС).

Внутрішній вуглецевий ринок через економічні механізми дозволяє досягти стабілізації та скорочення викидів. Слід відзначити, що цей ринок не залежить від прийняття міжнародних угод і діє в рамках національного законодавства. Окрім того, ринок, на відміну від проектів спільного впровадження та схеми зелених інвестицій, дозволяє перевести реалізацію заходів щодо скорочення викидів ПГ на постійну основу.

Як показує досвід Європейського Союзу, де функціонує найбільший внутрішній вуглецевий ринок, такий ринковий механізм є дієвим та ефективним інструментом регулювання, обмеження та скорочення викидів ПГ, що, в свою чергу, призводить до підвищення енергоефективності національної економіки, а також приводить в дію механізм циклічної модернізації виробництва.

Європейський досвід показав, що створений механізм дозволяє регулювати собівартість продукції та витрати на амортизацію. Зокрема, через механізм встановлення більш жорстких зобов'язань щодо скорочення викидів для підприємств із застарілим обладнанням чи технологіями, а відповідно, і через більші витрати на придбання вуглецевих одиниць на ринку, можна вирівняти собівартість продукції таких застарілих виробництв у порівнянні із найновішими. Це стимулює власників підприємств до інновацій та технологічного розвитку.

Окрім ЄС, шляхом впровадження внутрішніх вуглецевих ринків пішли Японія, США (25 штатів, що об'єдналися в регіональну ініціативу щодо парникових газів, штат Каліфорнія, Чиказька кліматична біржа), Австралія (провінція Новий Південний Уельс), Канада (провінція Альберта), Нова Зеландія та інші.

Запровадження внутрішнього вуглецевого ринку дозволяє досягти наступних цілей:

- ввести державне регулювання викидів ПГ через ринковий механізм, що довів свою ефективність. Тим самим перевести заходи щодо скорочення викидів на стійку та довготривалу основу;

- показати міжнародній спільноті, що країна веде внутрішню політику, спрямовану на скорочення викидів ПГ, тим самим посиливши позицію країни у переговорних процесах з питання зміни клімату та можливість отримати додаткове фінансування від інших країн та міжнародних інституцій (МВФ, ЄБРР та інші);

- дати сигнали на інші ринки та ринок енергоносіїв зокрема. Тим самим стимулювати зниження енергоспоживання та розвиток нетрадиційних джерел енергії – біомаса, енергія вітру, сонця та ін. і, як наслідок, підвищення енергобезпеки держави;

- отримати аргумент у переговорних процесах та інструмент протидії вуглецевому протекціонізму інших країн та їх об'єднань.

Першочерговими завданнями запровадження внутрішнього вуглецевого ринку в Україні є наступні:

- прийняття Закону про парникові гази, що встановлює основні засади ринкових механізмів державного регулювання викидів ПГ;

- становлення державної системи обліку викидів ПГ як на рівні держави, регіону так і на рівні господарюючих суб'єктів.

Аналіз існуючої інституційної структури управління викидами парникових газів в Україні з позицій виконання функцій інституцій показав таке.

Верховна Рада України у сфері регулювання викидів та поглинання ПГ визначає засади державної політики України, приймає закони з питань регулювання викидів та їх поглинання; виконує контрольні функції щодо міжнародних зобов'язань.

Кабінет Міністрів України у сфері регулювання викидів та поглинання ПГ встановлює порядок створення, обігу та передачі частин встано-

вленої кількості, одиниць скорочення викидів, одиниць сертифікованих скорочень, одиниць абсорбції та інших похідних, передбачених Кіотським протоколом та рішеннями Конференції Сторін, а також прав на викиди у відповідності до Національного плану розподілу, прийнятому ВР України.

Міністерство екології та природних ресурсів України (Мінприроди) є головною структурою виконавчої влади, що здійснює управління викидами ПГ, що здійснює планування, облік та контроль за виконанням умов Кіотського протоколу.

Державне агентство екологічних інвестицій України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМ України через Міністра екології та природних ресурсів України. Воно входить до системи органів виконавчої влади і в межах своєї компетенції забезпечує реалізацію державної політики у сфері регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та виконання завдань Кіотського протоколу.

Громадська рада утворена при Державному агентстві екологічних інвестицій України є постійно діючим колегіальним виборним консультативно-дорадчим органом для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами та здійснення громадського контролю за діяльністю ДАЕІ.

Національний центр обліку викидів ПГ створено у 2011 році за пропозицією Державного агентства екологічних інвестицій. Основними завданнями Центру є збирання, оброблення, систематизація, аналіз та накопичення інформації, необхідної для проведення підготовки Національного кадастру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, а також удосконалення національної системи оцінки антропогенних викидів та абсорбції ПГ.

ДАЕІ формує і веде реєстр з метою забезпечення введення в обіг, обліку, зберігання, передачі, надходження, анулювання та вилучення з обігу вуглецевих одиниць, зокрема одиниць скорочення викидів, одиниць сертифікованого скорочення викидів, одиниць (частин) установленної кількості, одиниць поглинання, їх перенесення на наступний період відповідно до зобов'язань Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.

Аналіз функцій державних органів управління викидами ПГ показав, що всі вони визначають політику держави в цій сфері, здійснюють законодавче забезпечення, визначають правила обігу ПГ у країні, подають звітність та реєстри парникових газів згідно рішень Кіотського протоколу. ВРУ, КМУ, Мінприроди та ДАЕІ дублюють свою діяльність по закріпленим за ними функціям, що викликає необхідність розмежування повноважень та компетенції кожного з суб'єктів управління викидами ПГ (рис.1).

Існуюча система державного управління викидами ПГ не залучає регіональні та місцеві органи – обласні адміністрації, екологічні департаменти при облдержадміністраціях до зниження викидів ПГ в рамках завдань КП та формування внутрішніх вуглецевих ринків. підприємницьких суб'єктів в організації діяльності, направленої на зниження викидів ПГ.

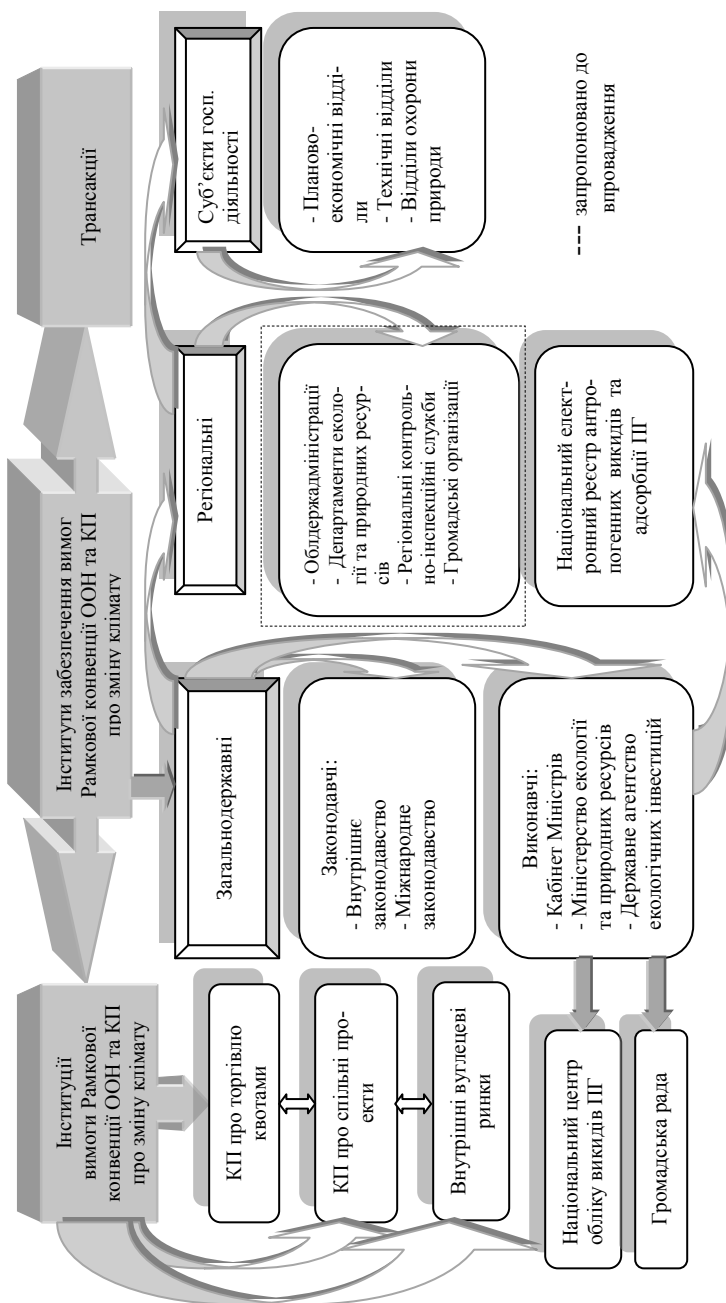

Рис. 1. Інституції та інститути забезпечення вимог Рамкової конвенції ООН та КП про зміну клімату

Проекти впроваджуються на певній території з визначеним екологічним станом та навантаженням промисловості на довкілля і центром їх прийняття має бути регіон. Згідно звіту про діяльність ДАЕІ у 2013 р. ним було розглянуто та схвалено 1704 проекти цільових екологічних (зелених) інвестицій. Встає питання наскільки ефективні були прийняті проекти та ступінь врахування в них регіональних екологічних та соціо-економічних особливостей.

Пропонуємо до повноважень місцевих органів влади внести розробку та впровадження регіональних та міжрегіональних програм зниження викидів ПГ, цілезабезпечення яких є створення умов для впровадження превентивних дій та заходів, а також стимулювання суб'єктів до впровадження спільних проектів. Проекти цільових екологічних інвестицій мають погоджуватись на регіональному рівні, що забезпечить врахування екологічної та соціо-економічної специфіки території.

Важливою проблемою є виконання запланованих у проектах заходів по економічним, екологічним, технічним та часовим параметрам. Тому з боку центральних та регіональних органів управління повинен відбуватися моніторинг та контроль за станом виконання технічних, екологічних, економічних та часових показників проектів.

Для модернізації управління на державному рівні КМУ, ДАЕІ необхідно розробити та прийняти критерії виділення квот регіонам на викиди ПГ. Необхідно щорічно розробляти план розподілу квот на зниження викидів ПГ з урахуванням особливостей регіону та галузей промисловості, кількості та якості проектів, що вже були запроваджені. В сфері управління інвестиціями необхідно на рівні КМУ, ДАЕІ розробити положення про порядок затвердження проектів, умови конкурсу проектів та тендеру підприємств для впровадження СП та проектів, що фінансуються в рамках зелених інвестицій.

При впровадженні СП та торгівлі квотами на викиди необхідно враховувати трансакції та трансакційні витрати на моніторинг ринку сторін, що готові продавати та купувати квоти, моніторинг попиту та пропозиції проектів по певній вартості з урахуванням впливу проектних заходів на випуск продукції та показники доходу і прибутку сторони, що впроваджує проект, введення переговорів по проекту, супроводження проекту, моніторинг та контроль виконання економічних, екологічних, технічних показників проекту та організація заходів у випадку відхилень від проектних часових, технічних та економічних показників.

Висновки. Для зниження кількості трансакцій, скорочення трансакційних часових та фінансових витрат на впровадження СП кожного окремого суб'єкту в регіоні необхідно створення системи інвентаризації викидів парникових газів та об'єктів, що їх здійснюють для забезпечення функціонування регіонального ринку ПГ. Для оновлення показників інвентаризації необхідно постійно проводити моніторинг викидів ПГ.

Для удосконалення системи управління проектами необхідно провести чітке розмежування функцій та компетенції між існуючими органами,

що здійснюють продажу квот, залучення коштів та подальше їх використання для покращення стану атмосфери та зниження викидів ПГ.

Необхідно розробити нормативно-правову базу, що буде направлена на регулювання процесів торгівлі квотами та впровадження спільних проєктів. Нормативно-правова база повинна спиратися на розроблені критерії відбору на рівні держави та регіонів проєктів для вкладення коштів, що одержані від торгівлі квотами. Необхідно розробити умови та критерії відбору проєктів та підприємств, що мають їх запроваджувати. В критеріях відбору підприємств в регіонах для інвестування проєктів, направлених на скорочення викидів ПГ за рахунок коштів від реалізації квот, урахувати специфіку природно-ресурсного потенціалу. Зараз кожний проєкт затверджується ДАЕІ. Кількість робітників, що працює не може повністю урахувати особливості регіонів, підприємств та проєктів, що пропонуються до впровадження. Проєкти мають затверджуватися кожним регіоном, і тільки на рівні регіону мають проводитися тендери підприємств та проєктів. Це дасть можливість відібрати найбільш екологічно та економічно ефективні проєкти та більш якісно проконтролювати їх реалізацію. До тендеру мають залучатися проєкти, що пройшли конкурс. Умови конкурсу мають бути прозорими та затверджуватися у спеціальних нормативно-правових документах. Умовою конкурсу має бути висновок економічної та економіко-екологічної експертизи для порівняння коштів, що витрачаються на зниження ПГ з витратами, що необхідні для їх здійснення та інші показники природокористування мають бути ураховані.

Важливою проблемою є виконання запланованих у проєктах заходів по економічним, екологічним, технічним та часовим параметрам. Тому з боку центральних та регіональних органів управління повинен відбуватися моніторинг та контроль за станом виконання технічних, екологічних, економічних та часових показників проєктів.

Для підвищення ефективності управління викидами ПГ на основі торгівлі квотами необхідно створення умов для більш широкого залучення громадськості. Бюджетні фінансування проєктів, запровадження СП, отримані гроші від торгівлі квотами та їх подальший розподіл та використання повинні бути прозорими та доступними до громадськості.

Література:

1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801

2. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044

3. Железний А. Оцінка реалізації проєктів за схемою зелених інвестицій в Україні /А. Железний. – Київ: Національний екологічний центр України, 2013. – 24 с.

4. Протидія глобальній зміні клімату в контексті Кіотських домовленостей: український вимір / С. Л. Орленко, Я. А. Жаліло, І. В. Трофимова [та ін.]. – К. : НІСД, 2010. – 48 с.
5. Звіт про діяльність державного агентства екологічних інвестицій України у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу www.seia.gov.ua/nature/control/.
6. Буковинський В.С. Аналіз інвестиційних механізмів Кіотського протоколу [Електронний ресурс]. – Режим доступу irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?..
7. Зотов В.В., Пресняков В.Ф., Розенталь В.О. Институциональные проблемы реализации системных функций экономики // Экономическая наука современной России. – 2001. – Ns 3. - С. 53.
8. Іншаков О.В. Інституція – ключ до розуміння економічних інститутів / О.В. Іншаков, Д.П. Фролов // Економічна теорія. – 2011. – № 1. – С. 52-62.

Abstracts

Khumarov A.

Institutional management improvement of Greenhouse gases in ukraine

The essence of institutions as functions directed to implementation of the Kyoto Protocol, and institutes of as key organizations that perform the typical functions in the differential division of responsibilities to provide management of greenhouse gases, the main directions of improving institutions and management institutes of greenhouse gases in the Ukraine at the state, region and organization levels are defined.